

Współpraca Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli z Samorządem Rejonu Wileńskiego - pierwszy krok projektu

Małgorzata Górka

W dniach 27-30 czerwca br. pracownicy MSCDN wybrali się do Wilna, aby nawiązać bliższą współpracę ze szkołami na Litwie. Spotkania i rozmowy z przedstawicielami wielu środowisk skłaniają do refleksji i podzielenia się doświadczeniem z początkowego etapu tworzenia projektu oraz wskazania Czytelnikowi, o co zadbać, rozpoczynając przygodę zwaną europejskim projektem edukacyjnym.

Zacznąć z wizją końca

W Wilnie i Niemenczynie odbyliśmy szereg spotkań, w czasie których rozmawialiśmy z przedstawicielami administracji samorządowej – dyrektorem administracyjnym i pracownikami Rejonu Wileńskiego, starostą powiatu niemenczyńskiego, przedstawicielami administracji – dyrektorem i pracownikami Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz z dyrektorem i nauczycielami z Zespołu Szkół nr 1 w Niemenczynie.

Wszyscy rozmówcy pytani, o wcześniejsze kontakty ze stroną polską i doświadczenia z realizacji projektów nie mieli wątpliwości jak ważne są kontak-

ty dwustronne, wielostronne, wymiana nauczycieli, uczniów, poznawanie kultur, wymiana doświadczeń. Jednocześnie wszyscy akcentowali, że dobry projekt musi mieć przede wszystkim konkretny cel i powinien kończyć się wymiernymi efektami.

Przedstawiciele władz samorządowych w Niemenczynie – jedynym w rejonie miastem i gminą miejską – szczególnie cenili te projekty, które przyniosły efekty w postaci utworzenia muzeum etnograficznego Wileńszczyzny, zainstalowania nowoczesnych latarni miejskich, wykonania badań czystości wód, w wyniku którego sporządzono raport i możliwe stało się opracowanie planu rozwoju gminy.

Przedstawiciele władz oświatowych w Wilnie dostrzegli walor doskonalenia zawodowego nauczycieli polskich i litewskich pracujących w różnego typu szkołach, którzy uczestniczą w konferencjach, seminariach i wyjazdach studyjnych do Polski.

Przedstawiciele systemu doskonalenia zwrócili uwagę na konieczność wielostronnych kontaktów, istot-

nych szczególnie w aspekcie współpracy europejskiej.

Dyrektor szkoły akcentował zarówno efekty materialne współpracy, tj. wyposażenie pracowni komputerowej, zakup rzutnika multimedialnego, jak i walory wychowawcze projektów międzynarodowych – udział uczniów i nauczycieli w projektach ekologicznych, sportowych, kulturowych, możliwości kształcenia i pielęgnowania pożądanych postaw społecznych: patriotyzmu, tolerancji, otwartości, umiejętności pracy zespołowej.

Nauczyciele doceniają projekty ze względu na możliwość wyjazdu za granicę, wymiany doświadczeń z innymi nauczycielami, doskonalenia językowego.

Wszyscy rozmówcy liczą na promocję szkoły, regionu, kraju.

Docenić zespół

Inicjatywa rozpoczęcia współpracy z inną szkołą, placówką, stowarzyszeniem najczęściej należy do jednej osoby. W naszym przypadku inicjatorką działań jest Maria Bielecka

– nauczyciel konsultant MSCDN Wydział w Warszawie. Jej udział w konferencji „Dziedzictwo kulturowe, tradycja i kultura w edukacji szkolnej ku społeczeństwu obywatelskiemu – polskie doświadczenia” w listopadzie 2006 roku w Niemenczynie oraz spotkanie tam wielu interesujących ludzi zaowocował wymianą adresów, nawiązaniem korespondencji oraz zorganizowaniem przyjazdu grupy przedstawicieli samorządu wileńskiego w marcu br. do Polski. Podczas pobytu w Warszawie, uzgodniono zasady i ramy dwustronnej współpracy.

Okazją do rozpoczęcia współpracy mogą być oczywiście również inne sytuacje np.: zgłoszenie szkoły do udziału w programie, udział uczniów w konkursie międzynarodowym, udział nauczyciela w wycieczce czy wizycie studyjnej, przyjazd grupy osób z innych krajów z wizytą w gminie, w firmie. Mniej formalne okazje to kontakty służbowe, rodzinne, towarzyskie oraz spotkania wakacyjne, zarówno nauczycieli, jak i uczniów, rodziców. W ostatnim czasie szkoły często poszukują partnerów drogą on-line: szczególnie cenne inicjatywy zgromadził ogólnopolski program eTwinning – „Europejska współpraca szkół”¹.

Ważne, aby inicjator współpracy próbował zainteresować swoim pomysłem dość dużą grupę osób: najbliższych współpracowników, przełożonych, władze samorządowe, oświatowe. Budowanie zespołu wokół projektu jest niedocenianym elementem współpracy międzynarodowej. Tylko zespół składający się z osób, które znają i cenią walory projektu, zaangażują swój czas i siły w budowanie koncepcji, planowanie i organizację zadań, promocję idei, ewaluację projektu, jest

w stanie osiągnąć nawet najbardziej ambitne cele czy zrealizować najtrudniejsze zadania. Każda z pozyskanych osób wzbogaci projekt o nowe spojrzenie, pomysły, kontakty oraz weźmie na swoje barki część odpowiedzialności za sukces całości.

Oprócz przedstawicieli MSCDN uczestniczyli w wyjeździe nauczyciele z III Liceum Ogólnokształcącego z Płocka. Przychylność dla projektu wykazały władze samorządu województwa mazowieckiego.

Po powrocie z Wilna zapoznaliśmy naszych współpracowników z przebiegiem wizyty oraz planowanymi działaniami.

Myślenie systemowe

Rozpoczynając współpracę, warto zwrócić uwagę na uwarunkowania związane z miejscem naszej instytucji i naszego przyszłego partnera w systemie edukacyjnym konkretnego kraju. Jakiego typu jest to placówka? Kto ma być beneficjentem naszych działań? Jaka jest sytuacja nauczycieli, uczniów? Która instytucja jest organem prowadzącym? Kto nadzoruje pracę szkoły? Nie zawsze, a nawet nigdy nie będziemy w identycznej sytuacji jak nasz partner. Zwróćmy też uwagę na kontekst historyczny, społeczny, polityczny przyszłej współpracy. Każdy z tych czynników może mieć wpływ pozytywny lub negatywny na dalsze działania. Ustalmy, kto jest i kto może się stać ważnym partnerem, sponsorem czy sojusznikiem, a kto „hamulcowym” naszego projektu.

Dobra diagnoza wstępna

Warto wykorzystać wszelkie dostępne źródła, aby poznać partnera,

jego sytuację, możliwości i potrzeby. Najlepszym sposobem są oczywiście kontakty osobiste. W naszym przypadku były to spotkania oficjalne w konkretnych instytucjach, rozmowy z przedstawicielami, wzajemna prezentacja kadry, doświadczeń, bazy lokalowej oraz spotkania mniej formalne z nauczycielami – w szkole, w czasie wycieczki, wspólnej kolacji, czy mieszkańcami miasta – w trakcie spacerów czy zakupów. Przed podpisaniem porozumienia ze stroną litewską, spróbowaliśmy zdiagnozować, co nas łączy, a co dzieli. Ustaliliśmy, że:

- ❖ Systemy oświatowe Polski i Litwy różnią się, ale są dla obu stron klarowne.
- ❖ Łączy nas znajomość języka polskiego i częściowo rosyjskiego; my nie znamy wcale języka litewskiego.
- ❖ Nauczyciele litewscy uzależniają udział w projektach od decyzji władz centralnych; mimo wielu inicjatyw oddolnych nie zawsze wszystko dochodzi do skutku, ale są bardzo zaangażowani w raz podjęte zobowiązania.
- ❖ Szkoły polskie na Litwie wspiera w projektach edukacyjnych starosta, ale nie ma on wystarczających środków budżetowych, po rejonowe władze oświatowe.
- ❖ Władze samorządowe w Wilnie chętnie podpiszą porozumienie o współpracy, mają więcej środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli niż władze samorządowe w Polsce, ale są ostrożne w podejmowaniu decyzji o wydatkowaniu zasobów finansowych.
- ❖ W okolicach Wilna ciekawe projekty mogą liczyć na poparcie stowarzyszeń polonijnych, a uczestnicy projektu na zakwaterowanie w godziwych warunkach w domu kultury, bursie szkolnej czy motelu.

¹ Więcej informacji na www.etwinning.pl oraz na www.meritum.mscdn.edu.pl

- ❖ Strona litewska ma do zaoferowania polskim nauczycielom cenne doświadczenia w realizacji projektów wychowawczych – tradycje szkoły, patron szkoły, działania środowiskowe, wielokulturowość, programowanie pracy dydaktycznej.
- ❖ Strona polska może zaoferować szkolenia w zakresie korzystania z funduszy unijnych, szkolenia on-line, doskonalenia kompetencji dydaktycznych, językowych, pomoc w zdobyciu atrakcyjnych materiałów metodycznych.

Prognozy i propozycje wstępne

Istnieją przesłanki do tworzenia ciekawych projektów międzyszkolnych i międzyinstytucjonalnych. Na podjęcie czeka dużo wspólnych tematów dla nauczycieli różnych specjalności, uczniów różnych typów szkół, instytucji kultury i oświaty, stowarzyszeń nauczycielskich, regionalnych, lokalnych.

Niech mi wolno będzie wymienić tylko kilka podstawowych zagadnień, które mogłyby stanowić klucz do opracowania projektu edukacyjnego o charakterze:

- historycznym – wspólne dzieje obu narodów, Jagiellonowie, Unia Lubelska, Konstytucja 3 Maja;
- kulturowym – Adam Mickiewicz, Marszałek Józef Piłsudski, Eliza Orzeszkowa, kultury kresowe, folklor, tradycje kulturowe, wybitni synowie obu narodów, Uniwersytet Wileński, cmentarze: Bernardyński i na Rossie;
- społecznym – odzyskanie niepodległości, budowanie społeczeństwa obywatelskiego, współistnienie różnych narodów, dobrosąsiedzka współpraca;
- językowym – język ojczysty, języki obce, nauczanie dwujęzyczne;
- artystycznym – Park Europy – galeria w plenerze, festiwale, przeglądy, grupy folklorystyczne;
- religijnym – miejsca kultu maryjnego, współistnienie wielu religii, obiekty sakralne;
- przyrodniczym – koło Wilna leży geograficzne centrum Europy: parki narodowe, piękne i czyste lasy, jeziora, rzeki;
- turystycznym i rekreacyjnym – agroturystyka, zabytki Wilna, Kowna, Trok, miejscowości sanatoryjne;
- sportowym – sphywy kajakowe, biegi, sporty wodne.

Dla kontynuacji naszego projektu ważne jest, że obie strony mają dużo do zaoferowania i istnieje obopólna wola współpracy. Na pierwszy plan wysuwa się potrzeba bliższego poznania i doskonalenia zawodowego nauczycieli. Mamy nadzieję, że dojdzie do kolejnego spotkania w Warszawie. Zaprosiliśmy grupę 15 nauczycieli z Rejonu Wileńskiego, organizujemy możliwości wspólnego uczenia się nauczycieli polskich i litewskich w MSCDN i szkołach warszawskich oraz otwieramy przestrzeń do rozszerzenia współpracy w ramach europejskiego projektu edukacyjnego. ■

Autorka jest nauczycielem konsultantem MSCDN Wydział w Warszawie

